

МРЕЖА ЗА РУРАЛЕН РАЗВОЈ НА
СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

РУРАЛНА КОАЛИЦИЈА
KOALICIONI RURAL

ЕКОНОМСКО ЈАКНЕЊЕ НА ЖЕНИТЕ ОД РУРАЛНИТЕ СРЕДИНИ – ПРЕДИЗВИК, МОЖНОСТ ИЛИ НЕДОСТИЖНА ЦЕЛ? ДА СЕ НАПРАВИ РАЗЛИКА!

Овој материјал е целосно или делумно финансиран од Шведската агенција за меѓународна соработка за развој (Суда) и We Effect. Суда и We Effect не мора да се согласуваат со изразените мислења.

Женското претприемништво е возможно и функционално и во руралните средини. Потребен е само соодветен влог во ресурси и менување на перцепциите за да можат жените да се докажат со "посилниот" пол кој што е сеуште многу доминантен во руралните средини. Само 38% од жените во руралните средини се сметаат за економски активни и само 22% од семејните земјоделски стопанства се регистрирани на жени¹. Дури 58% од жените во руралните средини немаат лични примања, што е двојно повеќе од мажите². Жените во руралните средини, во просек работат околу 11 часа на ден, од кои 42% е неплатена работа, додека мажите работат 9,7 часа на ден платена работа³.

РОДОВАТА ЕДНАКВОСТ Е КЛУЧ ЗА ЕКОНОМСКИ СИЛНА РУРАЛНА ЗАЕДНИЦА.

Економското зајакнување на жените од руралните средини треба да го намали јазот кој што сèуште постои помеѓу потенцијалот на жените и улогата која што се очекува од нив во општеството. Менувањето на перцеп-

цијата за потенцијалот на жените во руралните средини е потребно на повеќе нивоа: во рамките на семејството, но и во општеството во целина. За да се издвојат најзначајните предизвици со кои што се соочуваат жените од руралните средини, во нивната економска активност, Руралната коалиција, поддржана од We Effect и СИДА спроведе истражување.

Целта на истражувањето беше да се утврдат: **предизвиците** со кои што се соочуваат жените од руралните средини во делот на економската активност; **потенцијалните мерки и активности** за економско зајакнување на жената од руралната средина; и **влијанието на кризата поради Ковид 19** врз економската стабилност на жените од руралните средини. Истражувањето беше спроведено онлајн и телефонски во периодот од 1 јули до 15 август 2020 година, при што беа опфатени 347 жени испитаници во два плански региони: Полошки (193) и Североисточен регион (154).

ГИ КОРИСТАТ ЛИ ЖЕНИТЕ ОД РУРАЛНИТЕ СРЕДИНИ СВОИТЕ ПРАВА?

Дури 73% од испитаничките вклучени во истражувањето **немаат имот на свое име**, и само 39% земаат субвенции на свое име.

Една од основните причини зошто жената не може да се вработи или пак да основа сопствен бизнис е тоа што нема каде да ги згрижи децата за да може да работи (64% од испитаничките). **Нема градинки или други можности за чување на децата** во руралните средини или во близина, родителите работат, па целиот товар паѓа на жената.

Освен прашањето за здравствената и социјална заштита на жената од руралните средини, поради неевидентирање на економската активност на жената во семејното земјоделско стопанство, таа нема платен стаж и можност за користење на пензија кога ќе бидат исполнети условите за тоа. 60% од жените во истражувањето **немаат сопствено здравствено и пензиско осигурување** иако активно придонесуваат во работата и економските приходи во домаќинството.

73%

немаат имот на свое име

61%

не земаат субвенциите на свое име

64%

немаат каде да ги згрижат децата за да може да работат

60%

немаат сопствено здравствено и пензиско осигурување

*од испитаничките во истражувањето

Прашања за искористени права на жените

Препорака 1: Да се зајакне свеста во руралните средини за улогата на жените во домот, во земјоделското стопанство и во локалната заедница. Да им се даде можност на жените да ја зголемат финансиска сигурност преку добивање на имот и финансиска поддршка на свое име, како и рамноправен глас при донесувањето на одлуки во семејството, итн.

Препорака 2: Да се подобри квалитетот на живот на жените од руралните средини, со обезбедување на социјална и здравствена заштита на жените од руралните средини, како и пристап до здравствени и социјални услуги потребни за нејзиното непречено делување во локалната заедница.

ШТО МИСЛАТ ЖЕНИТЕ ЗА МЕРКАТА 115

Половина од испитаничките (53%) **немаат информација за постоењето на мерката 115** за поддршка на активен женски член во земјоделските стопанства (неповратен грант за жени земјоделки до 3.000 евра), и дури 59% **немале информација дека повикот за оваа мерка** е објавен. Исто така, жените од руралните средини **не препознаваат ни други мерки за економска и финансиска поддршка**, освен оние кои што директно се однесуваат на земјоделството и руралниот развој. Немаат информација за мерките на поддршка кои што се нудат и преку Министерството за економија, Агенцијата за вработување, или други институции и фондови. Ниската стапка на информираност до некаде го оправдува и **малиот број на жени анкетирани (75 или 22%) кои што аплицирале** на повикот за користење на средства од мерката 115. Половина од тие кои што аплицирале укажуваат дека **процесот на аплицирање не бил ни премногу лесен, ниту премногу комплициран**, и не се барале премногу документи, додека третина го оцениле како тежок и комплициран. Сепак, најголем дел (81%) **користеле помош при подготовка на целосната апликација**. Токму затоа, најголем

дел од оние кои што аплицирале на повикот, го оцениле процесот со средна оценка, односно ни премногу лесен ни премногу комплициран. Тука го издвојуваат како проблем и електронското поднесување на барањето, поради нивните ограничени информациски вештини. При подготовката на апликацијата, најголем дел од жените **користеле помош од членови од семејството, блиски пријатели или роднини (53%)**, потоа следи помошта од вработениите од институциите, како што се АПРЗ (30%) и подрачните единици на МЗШВ (16%).

Најголем дел од испитаничките (87%) се изјасниле дека финансиската поддршка од 3000 евра не е доволна за економско зајакнување на жената од руралната средина; при тоа, 53% се изјасниле дека е потребна поддршка помеѓу 5.000 и 10.000 евра, а дури 28% за над 10.000 евра. Тоа значи дека жените треба да бидат подетално упатени на другите мерки во програмите, за коишто ќе се охрабрат да аплицираат за некоја поголема или посериозна инвестиција според свое видување.

Препорака 3: Да се зголеми информираноста и алатките во процесот на најава и објавување на мерката 115 и на други мерки од други извори за финансирање.

Прашања за мерка 115

Препорака 4: Да се продолжи со градењето на партнерски однос со институциите, како и зголемување на довербата во нив. Да продолжи со работа Работната група за родова еднаквост и зајакнување на жените при МЗШВ, каде што се вклучени и жените од руралните средини преку граѓанските организации.

КАКО КОВИД 19 ВЛИЈАЕШЕ НА СЕМЕЈНИТЕ ЗЕМЈОДЕЛСКИ СТОПАНСТВА?

Здравствено-економската криза предизвикана од вирусот Ковид19 има големо влијание врз социо-економските услови на семејните земјоделски стопанства и врз жените во руралните средини. Многу голем дел од жените во примерокот го потврдија ова (84%). Влијанието најмногу е почувствувано во делот на зголемување на трошоците за набавка на репроматеријали, средства за дезинфекција (58%), потоа намалување на продажбата на земјоделските производи (49%), зголемување на цените на репроматеријалите и на услужните дејности (47%) и намалување на земјоделското производство (39%). Освен тоа, поради ограничената слобода на движење, се доцнело со извршување на земјоделски активности. Неколку жени го споменаа

стравот и нервозата поради недостапност на услугите од градот (доктор, аптеки, маркети и сл.), особено во отсуство на јавен превоз и зависноста на жената од превоз од трето лице. Немање можност за ангажирање на сезонски работници поради затворањето на границите, и учењето со децата од дома со ограничени уреди и нестабилен интернет биле дополнителен товар и притисок врз жената. Сепак, севкупното влијание на оваа криза во секторот изискува повнимателна и подетална понатамошна анализа.

Повеќе информации на:

Рурална Коалиција и Здружението Моја Фарма

Контакт: rkoalicija@gmail.com, 078 303 735, www.rural.mk

Проект: Родовата еднаквост – клуч за економски силна рурална заедница, финансиран како под-грант во рамките на проектот „Градење на капацитетите на МРР и нејзините членки“ спроведуван од Мрежата за Рурален Развој, а финансиран од We Effect и Шведската агенција за меѓународна соработка за развој (СИДА)

Референци

¹Салија, В. 2019. Извештај за состојбата со родовата рамноправност во руралните средини во Полошкиот и Североисточниот регион. Куманово: Рурална Коалиција

²Туна, Е. и Петровска Митревска, Б. 2017. Повеќедимензионална анализа на сиромаштијата во Република Македонија. Скопје: Федерација на фармерите на Република Македонија.

³Димитриевски, Д. и сор. 2019. Мерење на нивото на зајакнување на жените во земјоделството со примена на експериментален економски метод. Скопје: Факултет за земјоделски науки и храна и UN Women.